

Bożena Błaszczynska

WIEŚCI POGODOWE WEDŁUG METEOROLOGII LUDOWEJ

Minikowo, 2010

Wojewódzki Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej
w Toruniu

KUJAWSKO-POMORSKI
OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO
w Minikowie

Bożena Błaszczyńska

**WIEŚCI POGODOWE
WEDŁUG METEOROLOGII
LUDOWEJ**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
PRZEWIDYWANIE ZJAWISK PRZYRODY	4
LUDOWE PROGNOZY POGODY	6
PRZEWIDYWANIE POGODY	7
- Krótkoterminowe prognozy pogody na podstawie obserwacji Słońca, Księżyca, tęczy, chmur, nieba itp.	
- Krótkoterminowe prognozy pogody na podstawie obserwacji roślin i zwierząt	
- Długoterminowe prognozy pogody	
WSKAZANIA BAROMETRU	16
OZNAKI METEOROLOGICZNE.....	17
Barwa nieba i chmur	
Kształt chmur	
Mgły	
Inne oznaki pogody	
ZACHOWANIE SIĘ ZWIERZĄT	19
Pies, kot, baran	
Krowa, koń, kura, kogut	
Gęś , kaczka, indyk, ryby akwariowe, wróble	
Wrony, kawki, gawrony	
Jaskółki, kukułka, skowronek, dzięcioł	
Dzikie kaczki, dzikie gęsi	
Mewy, pszczoły, ważki, pająk, żaby	
Dżdżownice	
WYGLĄD ROŚLIN.....	23
Roślinny płaczące, nagietek, malwa, fiołek,	
Powój, koniczyna, stokrotka, rzeżucha	
Jaskółcze ziele, mniszek,, paproć, malina	
Wrzos, świerk, jałowiec, brzoza, olcha	
Orzech, dąb, wiśnia, jarzębina, kasztanowiec	
PRZYSŁOWIA LUDOWE	25
Literatura	30

WSTĘP

Ludzie od zawsze próbowali przewidywać pogodę. To od niej przecież zależało, czy był urodzaj i spichrze pełne zboża. Obserwowano więc niebo i chmury, wróżyło z wiatru i zachowania zwierząt. Od dawna wiadano, że pogoda ma wpływ na nasze samopoczucie.

Tradycyjne, wypracowane przez wieki metody prognozowania pogody – oparte na obserwacji zachowań poszczególnych gatunków zwierząt i roślin, a także na obserwacji zjawisk zachodzących na niebie – do dziś stanowią silną konkurencję dla naukowych prognoz meteorologicznych. Zwierzęki „mają nosa” i swoim zachowaniem często okazują, czego można się spodziewać – znacznie lepiej niż aparatura pomiarowa.

Prognozy naukowe, wykonywane z wykorzystaniem najnowszych urządzeń pomiarowych, łącznie z nowoczesną techniką satelitarną, rozbudowaną siecią stacji meteorologicznych, nowoczesną telekomunikacją, nie zawsze dają pożądane wyniki i 100% prognozy szczególnie długoterminowe pogody.

Otoczający nas świat fauny i flory zadziwia nas ciągle swoją spójnością i pozwala szukać i znajdować odpowiedzi na nurtujące nas pytania. Należy jedynie nauczyć się obserwować i zrozumieć zachodzące w przyrodzie zjawiska, oraz wykorzystać praktyczne doświadczenia naszych przodków. Mądrość ludowa zawarta w przysłowiach, ludowej agronomii oraz prognozowaniu pogody – to mądrość odczytana z przebogatej książki otaczającego nas świata. Próba odczytania tej książki nauczy nas patrzenia na przyrodę, wzbogaci praktyczną wiedzę o niej, a także pozwoli zdobyć własne doświadczenie. Dlatego warto jest osiąść minimum wiedzy, która umożliwi nam przewidzieć czy nadchodzi burza, czy wręcz poprawa pogody.

PRZEWIDYWANIE ZJAWISK PRZYRODY

Na podstawie zachowania zwierząt i roślin można prognozować m.in. pogodę. Zwierzęta swoim zachowaniem często okazują, czego można się spodziewać. Oto przykłady:

Jeśli w czasie deszczu pająki sieciowe zabierają się do snucia pajęczyny, to można być pewnym, że lada chwila powinno się przejaśnić...

Gdy mrówki pospiesznie wracają z wypraw i zatykają wejście do mrowiska w środku dnia, oznacza to że będzie padał deszcz; potrafią też przewidzieć powódź (z czego często korzystali Indianie) - na długo przed przybojem wód mrówki wpadają w stan silnego pobudzenia, rozbiegają się w różne strony, wchodzą na drzewa, a po kilku tygodniach grupa mrówek „głównych meteorologów” zbiera się na „konferencję”, po której wielotysięczna gromada mrówek przygotowuje się do wymarszu... zadziwiające jest, że opuszczone przez mrówki dotychczasowe domy zawsze zalewa woda, a nowe miejsca wybrane na obozowisko nigdy nie zostaje zalane:)

Bardzo wrażliwe na zmiany pogody są różne gatunki ryb. Samotnie pływający po dnie sum przed burzą i niepogodą zawsze wynurza się bliżej powierzchni, siejąc postrach wśród znajdujących się tam ryb. Niezawodnym barometrem jest też szczupak - jeżeli wiosną przed tarłem dobrze chwyta przynętę, a potem nagle przestaje to robić, należy oczekiwać ochłodzenia, wiatru, niepogody...

Ryba golec podczas ładnej pogody zastyga w bezruchu w akwarium - gdy nagle zaczyna się gwałtownie poruszać, miotając się z góry na dół, w prawo i lewo, sprawiając wrażenie jakby akwarium wypełniło się kłębówiskiem długich ciął, oznacza to, że wkrótce w okno zabębnią krople deszczu...

W niektórych krajach jako domowego barometru stosowano kiedyś z powodzeniem żaby :) Wystarczyło zrobić małą drewnianą drabinkę i wstawić ją do szklanego słoja, w którym umieszczono schwytaną w jeziorze żabę. Gdy, po oswojeniu się ze swoją nową siedzibą, żaba wychodzi po drabinie - można oczekiwać złej pogody; gdy schodzi do wody - pogoda będzie zmienna; gdy pluska się na powierzchni - będzie ciepło, słonecznie, sucho.

Znanych jest wiele ludowych powiedzeń wiążących zachowanie żab ze zmianami pogody np.: Wieczorny rechot żab nie jest chrapliwy na słoneczną pogodę. Żaby z wieczora długo krzyczą - będzie dobra pogoda. Jeśli żaby utrzymują się na powierzchni wody i rechoczą, wystawiając pyszczki nad wodę - zapowiada to

niepogodę. Żeby rechoczą na deszcz, głośno krzyczą - na piękną pogodę, milczą - przed nadejściem chłodu.

Wiele ptaków to wspaniali synoptycy. W okresie dobrej pogody wszędobylskie wróble są wesołe, ruchliwe, czasem zawadiackie. Gdy jednak stają się ospałe, cichną, siedzą nastroszone, albo też stadami zbierają się na ziemi, kąpią się w piasku, oznacza to, że ma się na deszcz. Jeśli natomiast wróble zaczną świergotać w czasie długotrwałego już okresu niepogody, można się spodziewać jej poprawy. Gdy wróble stadami przelatują z miejsca na miejsce - będzie burza. Jeśli natomiast latają w zwartych stadach, to znaczy, że będzie ładna pogoda.

Dobrymi prognostykami są - bardzo inteligentne - wrony (ogólnie wszystkie krukowate). Czujne i bystre wrony często podnoszą alarm przy zbliżaniu się niebezpieczeństwa, którego groźbę potrafią, w znacznym stopniu, prawidłowo ocenić. Przed deszczem szara wrona zwykle siada na gałęzi albo na płocie, nastroszona, zgarbiona, z opuszczonymi skrzydłami i kracze. Przed mrozem wrony i kawki siadają na wierzchołki drzew, na niższe gałęzie - przed wiatrem. Jeżeli siadają na śniegu znaczy to, że będzie odwilż. ...

W niektóre poranki można zaobserwować tworzące się na końcu liści filodendronu małe kropelki przezroczystej cieczy zwiastujące w niedługim czasie deszcz...

Gdy rano, o świcie jest mgła i rosa to w ciągu dnia będzie piękna pogoda. Letnimi zwiastunami dobrej pogody są m.in. latające wysoko jaskółki i srebrzysty zachód Słońca.

Dobrymi synoptykami są też owady - na przykład taki konik polny podobno potrafi reagować na mikroskopijne drgania wielkości rozmiaru atomu co można wykorzystać przy przewidywaniu trzęsień ziemi, bo daje znacznie lepsze wyniki niż skomplikowane przyrządy sejsmograficzne ;-)

Obserwacje orangutanów w ogrodach zoologicznych wykazały, że wiele z nich wpadało we wściekłość na kilka godzin przed trzęsieniem ziemi o niewielkiej sile, a niektóre małpy zaczynały się niepokoić nawet na dzień przed początkiem wstrząsu sejsmicznego.

Szczególną wrażliwością sejsmiczną cechują się węże. Często pierwsze wśród zwierząt przechwytują sygnały nadciągającego żywiołu. Pewnego razu do przedstawicieli władz Turkmenii przyszli starzy mieszkańcy i stwierdzili, że będzie trzęsienie ziemi. Na pytanie, skąd o tym wiedzą, powiedzieli, że wskazuje na to opuszczenie przez węże i jaszczurki swoich kryjówek... ostrzeżenie okazało się prawdziwe.

LUDOWE PROGNOZY POGODY

Zanim pojawiły się nowoczesne, naukowo opracowane prognozy meteorologiczne, ludzie, których życie i podstawowe środki egzystencji zależały od pogody (jak np. pasterze, rybacy), polegał na ustnej tradycji, aby przewidywać pogodę na kolejny dzień. Musieli oni wykazać się zmysłem obserwacji i przenikliwością oraz umiejętnością szybkiego kojarzenia zmian w przyrodzie z rytmem zmian albo typami pogody. Obserwacje i wierzenia tysięcy ludzi były przekazywane z pokolenia na pokolenie, stając się częścią kultury i nauki. Dlatego też do dnia dzisiejszego pokutuje wiele legend związanych z przewidywaniem pogody. Dużo przysłów

o pogodzie nie jest niczym więcej niż znanymi wszystkim wierszykami, ale kilka z tych legend ma jednak rzeczywiście naukowe uzasadnienie (przytoczone zostaną w końcowej części broszury).

PRZEWIDYWANIE POGODY

Praktycznie na całym świecie, a szczególnie tam gdzie od pogody zależało życie mieszkańców, pasterze, rolnicy, a czasami wiejscy czarownicy dysponowali wypracowanymi od wieków metodami, które służyły przewidywaniu pogody nie tylko na najbliższe kilka dni lecz również na cały rok. Wprawdzie rzadko kiedy udawało się dokładnie określić dzień w którym będzie np. padać, lecz nie miało to większego znaczenia.

Ważne było to, czy nie będzie zbyt intensywnych burz w lipcu, bądź jak sroga będzie zima w nadchodzącym roku. Jednodniowe zmiany pogody nie były tak istotne jak długotrwałe zmiany pogodowe, które mogły znacząco wpłynąć na plony w danym roku, a tym samym na los mieszkańców. Mimo to istnieje wiele wróżb pogodowych nawiązujących do aury kilku nadchodzących dni.

Krótkoterminowe prognozy pogody na podstawie obserwacji Słońca, Księżyca, tęczy, chmur, nieba itp.

Wiele przepowiedni pogodowych pochodzi z obserwacji takich zjawisk przyrodniczych jak kolor nieba, pierścienie wokół księżyca i zachowanie zwierząt. Rolnicy obserwowali ruch chmur i kolor nieba, by decydować o tym, kiedy siał i zbierać plony. Żeglarze rozpoznawali kierunki wiatru i obserwowali ruch fal, aby przewidzieć zmianę pogody. W większości przypadków szansę na dobrą prognozę dają tylko te przysłowia, które przepowiadają pogodę jedynie na następny dzień, zwykle opierając się na wyglądzie nieba, ruchu chmur albo kierunkach wiatru w dniu poprzedzającym.

Przypatrzmy się bliżej kilku przykładom bardzo starych przepowiedni pogodowych mówiących o Słońcu, Księżycu, tęczy, chmurach itp., oraz przekonajmy się dlaczego niektóre z nich naprawdę się sprawdzają.

Niebo

„Niebo w nocy czerwone, marynarzy nadzieje spełnione. Czerwone niebo rano, marynarzom przestrozę dano.”

Kiedy niebo na zachodzie jest wyjątkowo bezchmurne, wtedy często pojawia się czerwony zachód słońca. Dzieje się tak, ponieważ gdy słońce zachodzi, jego światło przechodzi przez znacznie grubszą warstwę powietrza niż przy dużych wysokościach nad horyzontem. Przechodzi także zatem przez kurz, sól, dym i zanieczyszczenia w nim zawarte. Te drobiny rozpraszają światło o krótkiej długości fali (fiolet i błękit), przepuszczając tylko światło o dłuższej fali (kolor pomarańczowy i czerwony). Jeśli dodatkowo pojawia się obszar

wysokiego ciśnienia, powietrze osiada, utrzymując drobiny zanieczyszczeń blisko ziemi, i sprawiając, że zachód słońca jest jeszcze bardziej czerwony niż zwykle. Na tym polega „czerwone niebo w nocy.”

W umiarkowanych szerokościach geograficznych półkuli północnej, ośrodki baryczne i fronty atmosferyczne najczęściej przemieszczają się z zachodu na wschód. Ponieważ wysokie ciśnienie zwykle sprowadza ładną pogodę, wspomniany rodzaj czerwonego nieba o zachodzie słońca wskazuje, że zbliża się bezchmurna pogoda, która „spełni nadzieje” marynarzy. Jeśli jednak rankiem niebo jest czerwone na wschodzie z tych samych powodów jak powyżej, oznacza to, że obszar wysokiego ciśnienia najprawdopodobniej już przemieścił się z zachodu na wschód, a za nim nadciąga obszar niskiego ciśnienia. Niżej baryczne zwykle sprowadzają chmury, deszcz albo burze, które są „przestrogą” dla marynarzy.

Halo

„Halo wokół Słońca lub księżycy, deszczu albo śniegu obietnica”

„Księżyc w lisiej czapie, wnet Ci na głowę nakapie”

W wielu przypadkach może się to okazać prawdą. Halo wokół Słońca albo księżycy jest warstwą chmur Cirrostratus, zbudowanych z kryształków lodu. Te kryształki lodu działają jak małe pryzmaty, tworząc białą, czasami kolorową aureolę dookoła Słońca albo księżycy. Chmury Cirrostratus zwykle wskazują na zbliżanie się ciepłego frontu atmosferycznego i związanego z nim niskiego ciśnienia. Nie zawsze muszą wystąpić wtedy opady deszczu czy śniegu, ale są one bardzo prawdopodobne gdy taka aureola jest widoczna, a im jaśniejsza, tym prawdopodobieństwo większe.

Księżyc

„Czerwone księżycy lico, wody przybędzie nieco”

To przysłowie Indian Zuni z południowego zachodu Ameryki Pn. jest bardzo dokładne. Czerwony kolor jest spowodowany przez obecność kurzu przenoszonego przez powietrze przed frontem, za którym nadciąga niż baryczny, przynoszący opady.

„Gdy jasny księżyc wszędzie, wnet siarczasty mróz nadejdzie”

Jeśli niebo jest bezchmurne to powierzchnia ziemi ochładza się szybko wraz z nocnym wypromieniowaniem ciepła. Nie ma wtedy „zasłony” z chmur, by powstrzymać ucieczkę ciepła, które wytworzyło się w ziemi w ciągu dnia na skutek pochłonięcia promieniowania słonecznego. Jeśli temperatura wystarczająco się obniży w taką jasną noc i nie będzie wiał wiatr to może wystąpić przymrozek lub mróz.

Tęcza

„Tęcza rano jak marzenie, to z niebios ostrzeżenie”

Rankiem, kiedy słońce jest na wschodzie, a tęcze są na zachodzie oznacza to, że tam także wystąpił opad deszczu, dzięki czemu tęcza mogła się utworzyć. W umiarkowanych szerokościach geograficznych półkuli północnej systemy pogodowe przemieszczają się głównie z zachodu na wschód. Zatem tęcza występująca rano na zach. wskazuje zbliżanie się deszczu, podczas gdy tęcza o zachodzie słońca oznacza, że deszcz ustępuje i zbliża się ładna pogoda.

Gwiazdy

„Gdy się gwiazdy w kupę mieszczą, wtedy zwykle deszcz nam wieszczą”

Kiedy pojawiają się chmury, całe grupy gwiazd są przez nie zasłaniane, natomiast gwiazdy jeszcze nie zasłonięte wydają się jakby tłoczyć na niebie. Wraz z chmurami nadchodzi zatem także deszcz.

Chmury

„Gdy chmury wysoko wędrują, ładną pogodę zwiastują”

Chmury na dużej wysokości oznaczają nadejście suchego powietrza, jak i wyższego ciśnienia atmosferycznego. Te dwa zjawiska występują przy ładnej pogodzie.

Dym

„Gdy dym na dół wędruje, wnet się pogoda zepsuje”

Duża zmienność ciśnienia i wilgotności powietrza przed burzą uniemożliwia swobodne i szybkie unoszenie się dymu z kominów albo ognisk, a w końcu prowadzi do powstania wirów powietrznych, które kierują dym do powierzchni ziemi.

Będzie ładnie:

Jeśli uważnie będziesz obserwować rozmaite zjawiska przyrodnicze, z łatwością określisz, jaka będzie pogoda następnego dnia.

Oto oznaki zapowiadające ładną aurę:

- czysty i jasny widnokrąg podczas zachodu słońca
- gdy słońce wszędzie, niebo jest błękitne lub szarobłękitne, z lekką mgiełką
- zachodzące słońce ma intensywny czerwony kolor
- po zachodzie słońca niebo ma złoty odcień
- w nocy nie ma wiatru
- pod wieczór znikają chmury kłębiaste, niebo jest czyste
- w ciągu dnia temperatura waha się - wieczorem jest ciepło, nad ranem zimno
- ciśnienie powoli rośnie
- nocą gwiazdy są duże i wyraźne, widać je nawet tuż przed wschodem słońca
- wieczorem na trawie pojawia się rosa
- w nocy jest mgła, która nad ranem staje się gęsta, a potem się rozwiewa
- wokół księżyca pojawia się jasno świecąca otoczka ze światła, tzw. czapka

Będzie brzydko:

Każdą zmianę pogody można łatwo zaobserwować, trzeba tylko uważnie patrzeć na otaczający nas świat.

Oto oznaki zapowiadające zmianę pogody na brzydszą:

- gdy słońce wschodzi, jest bardzo czerwone, co zawsze zapowiada silny wiatr i opady
- wschodzące słońce jest za chmurami
- zachód słońca jest bladożółty lub widać go, gdyż słońce jest za grubą warstwą chmur
- około 9 rano pojawiają się chmury kłębiaste
- rano lub przed południem na niebie widać tęczę
- chmury pierzaste stopniowo pokrywają całe niebo
- nad ranem jest gęsta mgła, która podnosi się, tworząc cienką warstwę chmur
- w ciągu dnia niebo ma białawy odcień
- wieje silny wiatr z południa, który potem zmienia kierunek i wieje w kierunku zachodnim
- pod wieczór i w nocy wieje silny wiatr
- ciśnienie mocno spada, czujemy się senni i zmęczeni, mimo, że pogoda jest ładna
- wieczorem następuje gwałtowny wzrost temperatury - robi się parno, w powietrzu czujemy wilgoć

-
- gwiazdy są blade i niewyraźne, znikają długo przed świtem
 - księżyc ma czerwoną tarczę, szczególnie podczas wschodu i zachodu
 - niebo jest czyste, ale tuż nad horyzontem zbiera się warstwa chmur

Ponadto wiele można wywnioskować z obserwacji przyrody. A mianowicie:

Będzie ładnie jeśli:

- pszczoły wyprawiają się bardzo daleko od ula
- jaskółki latają wysoko poszukując owadów
- pająki tkają swoją pajęczynę i są na niej wyraźnie widoczne
- do późnej nocy i przed świtem słychać głośny śpiew ptaków
- po południu i wieczorami koty wylegują się na parapetach okiennych
- psy stają się leniwe, chętne do pieszczot

Będzie deszcz jeśli:

- kot kilka razy dziennie myje swoje futerko
- mrówki chowają się do swoich mrowisk
- sól w solniczce kamienieje i twardnieje

Słońce

- zasnuła mgiełką – *najprawdopodobniej można oczekiwać brzydkiej pogody.*
- wygląda jak błyszcząca, zamglona kula – *pogoda będzie dobra.*
- zachodzi wśród ławicy ciężkich chmur – *będzie mokro i burzowo.*
- pierścień okalający słońce podczas deszczowej pogody – *nastąpi krótkotrwała poprawa pogody.*

Księżyc

- mglisty pierścień wokół Księżyca w czasie ładnej pogody – *nadejdą deszczowe dni.*
- jeśli Księżyc wschodzi na czystym niebie, lecz jego kolor jest bladeżółty – *krótki okres ładnej pogody.*
- Księżyc w pełni wschodzi na czerwono – *zapowiedź wiatru.*

Gwiazdy

- jeśli migocą bardziej niż zwykle – *będzie deszcz.*
- jeśli małe gwiazdki nie są widoczne – *zerwie się wiatr.*
- jeśli w letnią noc spadnie dużo gwiazd – *oznacza to, że będzie w tym roku dużo deszczu.*

Chmury

- jednolite, szare chmury które zasłaniają niebo – *będzie śnieg.*
- kłębiaste, białe chmury płyną w kierunku północno wschodnim – *będzie długi okres ładnej pogody.*
- chmury napływające z zachodu – *brak ładnej pogody.*
- czerwone chmury wokół słońca – *ładna pogoda.*
- dużo białych chmur pędzących po niebie – *oznacza bliskość burzy.*
- niebo „usiane barankami” – *będzie piękna pogoda.*

Burza

- jeśli w czasie słonecznej pogody można zauważyć błyskawice, a nie słyszać grzmotów – *będzie ładna pogoda.*
- wieczorne grzmoty – *świadczą o ładnej ale dusznej pogodzie.*

Deszcz

- jeśli mimo bezchmurnego nieba pada deszcz – *będzie padać jeszcze kilka dni.*
- deszcz padający podczas wschodniego wiatru – *będzie padać jeszcze przynajmniej jeden dzień.*
- jeśli tęcza szybko znika z nieba – *będzie ładna pogoda.*
- tęcza o poranku – *będzie brzydka pogoda.*

Krótkoterminowe prognozy pogody na podstawie obserwacji roślin i zwierząt

Czy zwierzęta i rośliny mogą nam pomóc przewidzieć pogodę albo wystąpienie różnych zjawisk w przyrodzie? W tradycji ludowej zachowało się wiele porzekadeł potwierdzających taką tezę, a w niektórych przypadkach także naukowcy z tym się zgadzają. Psy i koty są znane z tego, że wyczuwają zbliżanie się tornada albo trzęsienia ziemi. Ptaki wcześniej wracają do swoich gniazd i zjadają więcej pożywienia przed deszczem lub śniegiem.

Świnie i wiewiórki gromadzą przed ostrą zimą więcej „materiału izolacyjnego” (czyli np. liści czy gałązek), by zapewnić sobie ciepło.

Rośliny i niektóre grzyby mogą pomóc dokładnie przewidzieć deszczową lub suchą pogodę. Ptasie ziele, mniszek lekarski, powój, dzikie indygo, koniczyzna i tulipan, wszystkie one zamykają swoje kielichy przed deszczem. Natomiast niektóre grzyby otwierają się przed deszczem, a zamykają w okresie suszy. Grzyby pojawiają się licznie, kiedy jest wilgotno, podobnie jak mchy i wodorosty. Wodorosty odsłonięte na skałach w czasie odpływu wydają się pęcznieć i odżywać pod wpływem wysokiej wilgotności powietrza poprzedzającej deszczową pogodę.

Oto kilka bardzo starych prognoz ludowych, dotyczących roślin i zwierząt, wraz z krótkimi wyjaśnieniami, dlaczego niektóre z nich naprawdę się sprawdzają.

Kot

„Kiedy kot liże futro, ładny dzień będzie jutro”

W czasie ładnej pogody, kiedy wilgotność względna powietrza jest niska, na futerku kota mogą utworzyć się ładunki elektrostatyczne (elektryczność statyczna), gdy będzie się on ocierał o różne przedmioty. Sierść kota łatwo traci elektrony, więc ciało kota staje się naładowane dodatnio. Kiedy kot myje się, wilgoć sprawia, że jego futro staje się lepszym przewodnikiem prądu, co pomaga usunąć niepożądane ładunki elektryczne. Przy ładnej pogodzie i przy wysokim ciśnieniu, suche powietrze osiada. Wilgotność względna jest niska i sierść kota staje się lepszym izolatorem. Wiele kotów nie lubi być głaskane zimą, kiedy powietrze jest suche, ponieważ powoduje to takie naelektryzowanie ich futra, że może dojść do powstania mini-wyładowań w postaci iskerek, które drażnią i są nieprzyjemne zarówno kota, jak i jego właściciela.

Świerszcze

Świerszcze są dokładnymi „termometrami”; cykają szybciej, kiedy jest ciepło i wolniej, kiedy jest zimno.

Świerszcze są wyjątkowo dokładne. Policz ich szybsze cykania przez czternaście sekund, potem dodaj czterdzieści i otrzymasz temperaturę (w stopniach Fahrenheita) miejsca, w którym znajduje się świerszcz.

Muchy

Muchy są bardziej natarchywe przed deszczem

Ta reguła nie zawsze się sprawdza, ale owady rzeczywiście częściej zaglądną do naszych domów gdy wilgotność powietrza jest duża, ponieważ latanie na zewnątrz jest wtedy utrudnione. Upał powoduje, że ludzie się pocą, a tym samym

stają się apetycznym kąskiem dla much. Ponadto kiedy spada ciśnienie atmosferyczne to ciało człowieka wydziela więcej zapachów. To wszystko powoduje, że muchy i owady są o wiele bardziej natarczywe tuż przed deszczem, niż przy innej pogodzie.

Krowa

***„Krowy na zachód ogonem majątają, ładną pogodę zapowiadają”
„Krowom ogony na wschód dyndają, niebawem deszcze popadają”***

To przysłowie z Nowej Anglii ma w sobie dużo prawdy, ponieważ krowa pasie się zwrócona ogonem do wiatru. Tak jej podpowiada wrodzony instynkt. Umożliwia to bowiem dostrzeżenie napastnika, mającego zamiar podejść do swej ofiary pod wiatr, po to by nie zdradził go zapach. W ten sposób ogon zwierzęcia służy do prognozowania pogody tam gdzie wschodni wiatr przynosi deszcz, natomiast zachodni ładną pogodę.

Mewa

„Mewo, mewo, siądź na piasku, grzej się w resztkach słońca blasku. Gdy tak jesteś blisko nas, znowu burzę chcesz nam dać?”

Ptaki zazwyczaj przebywają w gniazdach dłużej przy niskim ciśnieniu, niż kiedy jest wysokie ciśnienie. Przed sztormem można zaobserwować wielkie stada ptaków wracające do gniazd. Być może spowodowane jest to przez spadek ciśnienia albo rozrzedzenie powietrza, które znacznie utrudniają ptakom latanie. Innym powodem „wypoczynku” ptaków może być słabnięcie powietrznych prądów wznoszących.

Liście

Kiedy liście ukazują swój spód, będzie padało

Kiedy drzewa rosną, ich liście układają się w charakterystyczny sposób pod wpływem najczęściej wiejącego wiatru. Dlatego, kiedy pojawia się wiatr przed burzą (który jest naturalnie niezbyt częsty), liście obrócą się na drugą stronę i ukążą swoje jaśniejsze spody.

Kurzyślep

„Kurzyślepie, powiedz przecie, ładnie czy brzydko będzie na świecie?”

Kiedy wilgotność powietrza sięga około 80%, kwiat kurzyślepu zamyka się. Inaczej mówiąc, kurzyślep otwiera się, kiedy jest słonecznie, i zamyka się, kiedy nadchodzi deszcz.

Długoterminowe prognozy pogody

Większość ludowych metod przewidywania pogody dotyczy prognoz krótkoterminowych. Istnieją także przysłowia związane z prognozami długoterminowymi, choć większość z nich nie ma żadnego meteorologicznego uzasadnienia. Niektóre są dokładne, inne trochę mniej, ale i tak wszystkie są dyskusyjne.

Znalezienie powszechnie akceptowanego przysłowia dotyczącego prognozy długoterminowej jest nawet trudniejsze niż przysłowia o prognozie krótkoterminowej. Z reguły przysłowia dotyczące długich prognoz znacznie różnią się w poszczególnych krajach, bo zależą w dużym stopniu od cech klimatycznych danego regionu.

Jednym z kilku powszechnie używanych, długoterminowych przysłów jest to związane z 2 lutego, świętem Matki Boskiej Gromnicznej:

„Gdy w Gromniczną z dachów ciecze, zima jeszcze się przewlecze.”

Prawdopodobnie już rzymskie legiony, podczas podboju północnych obszarów Europy, przekazały ten przesąd Germanom, którzy go przyjęli, a mianowicie, że gdy 2 lutego pojawia się słońce i jeź rzuca cień, to przepowiada to jeszcze sześć tygodni niepogody, nazwanej „Drugą Zimą”

W kilku krajach panował przesąd o tym, że 2 lutego zwierzęta wychodzą z nor, aby zbadać pogodę.

Na przykład na Węgrzech wierzy się w cień niedźwiedzia brunatnego, natomiast w USA popularną tradycją jest tzw. Dzień Świstaka.

„Jeśli świstak zobaczy swój cień będziemy mieli jeszcze sześć tygodni zimy.”

Dokładność przewidywania pogody przez świstaka jest raczej niska. Udowodniono, że zimowe prognozy świstaków amerykańskich sprawdzają się tylko w 39%.

Oznaki letniego deszczu

Innym popularnym wierszykiem o pogodzie, różnie brzmiącym w zależności od kraju, jest ten dotyczący deszczów latem.

„Kiedy Medard (8 VI) się rozwodni, będą deszcze sześć tygodni.”

We Francji wierzy się, że typ pogody występujący w dniu Św. Medarda (8 czerwca) decyduje o tym czy następne tygodnie będą deszczowe czy słoneczne. Jeśli 8 czerwca pada, deszcz potrwa jeszcze od czterech do pięciu tygodni, albo powróci w czasie sianokosów. W Norwegii i na Węgrzech mówi się, że jeśli 8 czerwca pada deszcz to padać będzie jeszcze przez czterdzieści dni. We Flandrii takim dniem jest 6 lipca, dzień św. Godelive, a w Niemczech 27 czerwca, dzień Siedmiu Braci Śpiących.

„Siedmiu Braci przepowiada, ile tygodni popada.”

W Anglii ludzie przyglądają się pogodzie 15 lipca, w dniu Św. Swithina, ponieważ tradycja każe im wierzyć w to, że warunki pogodowe w tym dniu utrzymają się jeszcze przez następnych czterdzieści dni. Istnieje nawet wierszyk na ten temat, znany na Wyspach Brytyjskich już od czasów elżbietańskich.

„Jak Święty Swithin rozchlapany, czterdzieści dni zapłakanych.”

Te letnie prognozy sprawdzają się w około 70% przypadków.

WSKAZANIA BAROMETRU

Podnoszenie się barometru

Szybkie - gwałtowne wiatry z opadami; zimą przy wiatrach północno-zachodnich i północnych – w nocy prawdopodobny mróz

Wolne i stałe – poprawa pogody tylko przy dużym spadku temperatury; spodziewana piękna i trwała pogoda szczególnie przy wysokich chmurach ze wschodu

Małe regularne wahania z dnia na dzień – spodziewana poprawa pogody

Ciągłe podnoszenie się przy małych spadkach - skłonność do burz

Stoi wysoko – zimą mróz, latem umiarkowane ciepło

Opadanie barometru

Stale – pogorszenie pogody; zimą po okresie wysokiego ciśnienia przy mglistym pochmurnym niebie i zachodnim wietrze – najczęściej roz pogodzenie

Szybkie – zbliżająca się burza

Wolne – obfite opady

Stoi nisko – zimą pogoda łagodna, latem chłodno

OZNAKI METEOROLOGICZNE

Barwa nieba i chmur

Ustalona piękna pogoda - na wieczornym niebie różowe chmury pierzaste bez innych chmur

Piękna pogoda - piękna zorza wieczorna /niejaskrawa/, bez ciemnych chmur; niebo poranne - szare

Pogoda niestała - ciemno-niebieskie niebo przy wietrznej pogodzie

Niepogoda - ciemna lub fioletowa czerwień na niebie wieczorem; zorza poranna w niskich chmurach; silne różnice w zabarwieniu chmur w ciągu dnia; jaskrawe, kontrastowe barwy na niebie porannym i wieczornym

Deszcz - szare niebo pokryte chmurami warstwowymi

Deszcz i wiatr - na wieczornym niebie przeważają barwy brudno-seledynowe i czerwono-żółte

Wietrznie i bezdeszczowo - na wieczornym niebie przeważają barwy jasno-żółte

Posucha - szare niebo pokryte licznymi wielkimi chmurami kłębiastymi

Kształt chmur

Niepogoda – chmury różnego kształtu i wysokości; baranki na niebie porannym; kłębiaste /cumulusy/ o wschodzie słońca; pierzaste, szybko przeciągające z zachodu lub południo-zachodu

Prawdopodobnie niepogoda – zbieranie się wieczorem licznych chmur pierzastych po długiej ładnej pogodzie, na zachodniej stronie nieba

Ładna pogoda – baranki na niebie wieczornym; kłębiaste z ostrymi konturami

Długotrwała piękna pogoda – powoli przepływające chmurki ze wschodu

Przejaśnienia – zbierające się kłęby po burzliwej i deszczowej pogodzie na zachodzie lub północno-zachodzie

Deszcz w ciągu doby – chmury pierzaste w warstwach

Deszcz – wiele ciemnych chmur warstwowych

Deszcz za kilka godzin – bezchmurne niebo wczesnym rankiem podczas nieustalonej pogody

Skłonność do deszczu – brzegi chmur zacierają się

Długotrwałe deszcze – ciemnoszare chmury warstwowe pod jasnoszarym niebem

Burza w nocy – baranki w ciągu dnia i rozprzestrzeniające się chmury kłębiaste wieczorem

Skłonność do burz – chmury pęczniejące ku górze

Burza lub wichura – walcowate lub nawisłe chmury przepływające z jednej strony nieba na drugą

Zbliżające się depresja, która może przejść bez opadów – liczne chmury pierzaste zbierające się po długiej ładnej pogodzie

Mgły

Mgła opadająca – ciepłej

Mgła podnosząca się - deszcz

Mżawka – długotrwała niepogoda

Gęsta mgła poranna jesienią - długotrwała piękna pogoda

Mgła poranna w gorące dni – skłonność do burz

Inne oznaki pogody

Niepogoda – grzmoty przy zimnej, deszczowej pogodzie

Pogorszenie pogody w ciągu 24-48 godzin – halo dookoła słońca

Pogorszenie pogody w ciągu 24 godzin, deszcz – halo wokół słońca, latem po słonecznym dniu

Możliwość pogorszenia pogody – po pięknej pogodzie wyraźne, gwieździste niebo

Pogoda niestała – szron po deszczu

Długotrwała niepogoda – gołoledź

Dobra pogoda – rosa, szron

Poprawa pogody – tęcza po południu i wieczorem

Deszcz z wiatrem – tęcza rani i przed południem

Powtórny deszcz – po deszczu woda szybko wyparowuje

Prawdopodobnie deszcz – dym z komina ściele się po ziemi

Zimno, opady śniegu – druty telegraficzne dźwięczą

Złagodzenie mrozów i opady śniegu – halo wokół księżyca, zimą po mroźnym dniu

Odwilż, ocieplenie – opady śnieżne nocą w wielkich ilościach, przy silnie opadającym barometrze

Krótkotrwała odwilż – opady śnieżne przy podnoszącym się barometrze

ZACHOWANIE SIĘ ZWIERZĄT

Pies

Najlepszymi „barometrami” są buldogi i foksteriery.

Ochłodzenie – pies leży zwinięty w kłębek

Ciepło – śpi rozciągnięty, z rozrzuconymi łapami, brzuchem do góry

Deszcz – wyleguje się na ziemi w lecie, mało je, dużo śpi

Kot

Niepogoda – leży przy ścianie i drapie się pazurami

Ładna pogoda – kładzie się na grzbiecie

Ochłodzenie – leży na wysoko położonym miejscu zwinięty w kłębek, przykrywając pyszczek łapką

Baran

Niepogoda – wełna pęcznieje i wydłuża się

Poprawa pogody – wełna kurczy się

Krowa

Niepogoda – podnosi głowę, mocno wydycha powietrze, oblizuje wargi, leży pod dachem

Deszcz – wieczorem zjada łapczywie trawę, zmniejszony dzienny udój, bez innych przyczyn

Ładna pogoda – leży na zewnątrz

Słoność do deszczu – pije mało wody, w dzień śpi

Koń

Przed nadejściem niepogody chrapie, parska, trzęsie głową i kładzie się na ziemi

Kura

Niepogoda – kąpie się w piasku, trzepocze skrzydłami, przegląda pióra, kwoka umieszcza kurczętą pod sobą

Szybko spadnie deszcz – wlatuje na najwyższe przedmioty w stodołę, sadzie itp.

Niepogoda bez ulewnych deszczy – nie chowa się podczas mżawki

Śnieżycy – rusza ogonem (zimą)

Silny mróz – zimą wcześniej siada na grzędę i stara się zająć miejsce wysoko

Kogut

Zmiana pogody – pieje wieczorem

Ocieplenie – pieje wcześniej podczas silnych mrozów

Deszcz - zaczyna pisać w ciągu dnia bez wyraźnej przyczyny

Piękna pogoda – pieje od początku dnia podczas przeddeszczowej, pochmurnej pogody

Gęś

Chłodniej – podnosi nogę

Mróz – stoi na jednej nodze (zimą)

Ocieplenie – gęga zimą

Ochłodzenie, śnieżycy – siedzi z podkurczonymi nogami

Gęś, kaczką

Ochłodzenie – chowa głowę pod skrzydłami

Odwilż – trzepocze skrzydłami podczas mrozu

Deszcz – pluska się w stawie, nurkuje, trzepocze skrzydłami, smaruje pióra tłuszczem

Indyk

Ocieplenie – głośno krzyczy podczas silnego mrozu

Ryby akwariowe

Niepogoda – pływają pod powierzchnią wody

Ładna pogoda – grzebią w piasku na dnie akwarium

Ptaki dzikie

Przed nadejściem deszczu, mrozu, zamieci śnieżnej – dłużej żerują wieczorem dnia poprzedzającego zmianę pogody.

Wróble

Deszcz – ospałe, ciche, nastroszone, zbierają się w stadach na ziemi, kąpią się w piasku
Prawdopodobna poprawa pogody – zaczynają świergotać podczas długotrwałej niepogody

Silny wiatr – przelatują stadami z miejsca na miejsce

Burza – chowają się pod dachami

Ładna pogoda – latają w zwartych stadach

Zamieć – zimą chowają się w zarośla

W ciągu kilku dni mrozu – zbierają w zimie puch i pióra znosząc je do swoich kryjówek

Śnieg bez wiatru lub mróz – siedzą cicho na budynkach i drzewach (zimą)

Odwilż – zimą zgodnie ćwierkają

Wrony

Deszcz – siedzą na gałęziach lub płocie nastroszone, zgarbione, z opuszczonymi skrzydłami, kraczą głucho i chrypliwie, latem kąpią się

Śnieg i mróz – zbierają się zimą stado, latają, krążą, kraczą

Chłodno – chowają dzioby pod skrzydła

Niepogoda – latają stadami unosząc się wysoko

Ocieplanie – wczesną wiosną kąpią się

Noc ciepła i bezwietrzna – siadają na gałęziach wieczorem do snu jak popadnie, zwrócone głowami w różne strony

Silny wiatr z kierunku, w którym ptaki zwróciły głowy – siadają na gałęziach wieczorem do snu zwrócone w jedną stronę, ciasno ułożone blisko pnia drzewa

Wrony, kawki

Ochłodzenie – siadają na wierzchołkach drzew

Wiatr – siadają na niższych gałęziach

Odwilż – zimą rozpoczynają głośne harce

Kawki

Deszcz – przenikliwie krzyczą w jasny pogodny dzień latem lub jesienią

Gawrony

Śnieg zniknie w ciągu miesiąca – wiosenny przylot gawronów zimujących na zachodzie

Ładna pogoda – „bawią się”

Zmiana pogody – stadami z krzykiem krążą nad gniazdami, siadają i wzbijają się

Jaskółki

Bez opadów – latają wysoko

Skłonność do deszczu – latają nisko nad ziemią

Skłonność do burzy – na przemian opadają i wznoszą się

Deszcz – trwożliwie latają do gniazd i wylatują z nich, latają nisko nad wodą trącając jej powierzchnię skrzydłami

Kukułka

Okres ciepłej pogody – kuka regularnie

Skowronek

Dźwięczny śpiew skowronka zawsze, bez względu na aktualny stan pogody, *zapowiada pogodę słoneczną*

Dzięcioł

Deszcz – stuka z dużą częstotliwością w pień drzewa w pogodny letni dzień

Odwilż, ocieplenie, prawdopodobnie krótkotrwałe – stuka zimą

Dzikie kaczk

Burza za 2-3 godz. kierunek lotu wskazuje kierunek wiatru – odlatują z żerowisk na otwartych jeziorach w miejsca bardziej zarośnięte

Wiatr, deszcz – chowają się w przybrzeżnych zaroślach lub wychodzą na brzeg

Dzikie gęsi

Gwałtowny przybór wód wiosennych – lecą wysoko

Niski stan wód wiosennych – lecą nisko

Mewy

Burza – brodzą z piskiem po brzegu, wśród mielizn i przybrzeżnych skał

Dobra pogoda – pływają

Pszczoły

Dzień słoneczny – od wczesnego ranka szybko latają „bawią się”

Deszcz – nie zbierają od rana nektaru i pyłku z kwiatów, siedzą w ulu i brzęczą

Ważki

Okres dobrej pogody -latają pojedynczo lub parami, nieśpiesznie, pośród krzewów, nad łąkami, z dala od wody

Deszcz – latają niespokojnie, nisko, gromadzą się w stada i „ćwierkają”

Pająk

Poprawa pogody – rozpoczynają snucie pajęczyny podczas deszczowej pogody

Wietrznie – stara się zmniejszyć pierwotne rozmiary sieci

Ochłodzenie, susza – zaczyna pleść pajęczynę bardzo szybko

Nazajutrz pogorszenie pogody – chowa się o szczelin

Ocieplenie – nić pajęcza pleciona w kierunku południowym

Ochłodzenie – nić pajęcza pleciona w kierunku północnym

Żaby

Deszcz- wychodzą ze zbiorników wodnych na ląd, rechoczą, utrzymują się na powierzchni wody, rechoczą wystawiając pyszczki nad wodę

Ładna pogoda – wieczorem długo, niechrapliwie krzyczą

Chłodno – milczą

Dżdżownica

Deszcz – wypętza na powierzchnię gleby

Susza lub mróz – wchodzi w głębsze warstwy gleby

WYGLĄD ROŚLIN

Rośliny „płaczące”

Zapowiadają pogodę deszczową poprzez wydzielanie kropli wody na końcach liści (strzałka wodna, osika, olcha, czereemcha, wierzba czarna, topola oraz klon, który wydziela krople w miejscu zetknięcia ogonków liściowych z gałązkami)

Nagietek, malwa łąkowa, fiołek, powój, koniczyzna

Deszcz – zamykają płatki

Stokrotka, rzeżucha łąkowa, jaskółcze ziele

Deszcz – pochylają się ku ziemi

Mniszek pospolity

Ładna pogoda - kwitnący otwiera kwiat

Deszcz – kwitnący zamyka kwiat, przekwitnięty, puchowa kula przyjmuje kształt parasola, nasiona trudne do usunięcia

Susza – przekwitnięty, nasiona łatwo rozpraszają się

Paproć, malina

Niepogoda – liście zwijają się ku górze

Dobra pogoda – liście skręcają się w dół

Wrzos

Mrozy w grudniu i styczniu – kwiat rozwija się najpierw w górnej części pędu

Mrozy w styczniu i lutym – kwiat rozwija się najpierw w środkowej części pędu

Mrozy w lutym i marcu – kwiat rozwija się najpierw w dolnej części pędu

Świerk, jałowiec

Ładna pogoda – podnosi gałęzie

Deszcz – opuszcza gałęzie

Brzoza, olcha

Deszczowe lato – wiosną z pnia brzozy wypływa dużo soku

Lato ciepłe i pogodne – brzoza wypuszcza liście wcześniej od olchy

Lato deszczowe – olcha wypuszcza liście wcześniej od brzozy

Wczesna wiosna – jesienią liście brzozy zaczynają żółknąć od wierzchołka

Późna wiosna - liście brzozy zaczynają żółknąć od dołu

Orzech włoski

Zima surowa i śnieżna – obfitość orzechów, a mało grzybów

Dąb

Łagodna zima – duża ilość żołądźi

Wiśnia

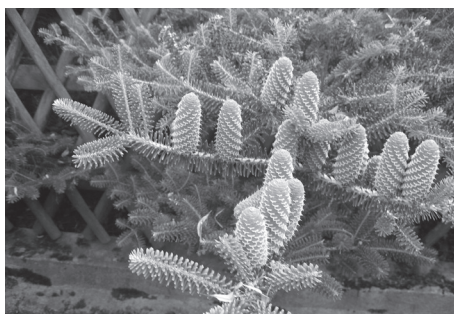
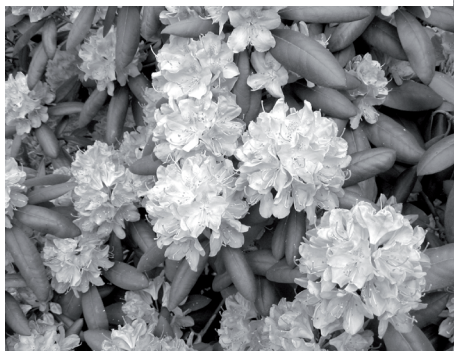
Dopóki nie opadną wszystkie liście, niezależnie od stanu pogody zima jeszcze nie nadejdzie

Jarzębina

Sroga zima – bardzo duże ilości owoców

Kasztanowiec

Długotrwałe deszcze – na powierzchni liści pojawia się w dużych ilościach kleista ciecz w postaci kropli

PRZYSŁOWIA LUDOWE

Na regułach ludowej meteorologii można oprzeć prawie pewność:

Im jest w styczniu cieplej, tym więcej przykrych anomalii pogodowych czeka nas latem, zwłaszcza w lipcu.

Znaczne ocieplenie w końcu lutego z reguły zapowiada dosyć chłodną, niekorzystną dla rolników wiosnę - tak samo groźną dla plonów, jak głodne wilki dla ludzi. Z kolei chłody w tym okresie z reguły każą spodziewać się w miarę normalnej wiosny. Itd. można by....

Styczeń

Na nowy rok pogoda, będzie w polu uroda.

Gdy styczeń zamglony, marzec zaśnieżony.

Dopiero przy Fabianie (20) czasem właściwa zima nastanie.

Jak styczeń zachlapany, to lipiec zapłakany, a kiedy w styczniu lato, w lecie zima za to.

Gdy trawa w styczniu nie zmarznie, to się w sierpniu spali.

Kiedy styczeń najostrzejszy, tedy roczek najpłodniejszy.

Styczeń mrozi, lipiec skwarem grozi.

Luty

Gdy wiatr ostry w lutym wieje, to gbur (gospodarz) dobrą ma nadzieję.

Kiedy luty pofolguje - marzec zimę zreperuje.

Luty stały - latem upały.

W lutym aura burzliwa - wiosna rychliwa.

W lutym wody wiele - w lecie głodne i cielę.

Święty Macie (24) zimę traci albo ją bogaci.

Gdy Gromniczna taje, rzadki będą urodzaje..

Marzec

Marzec: czy słoneczny, czy płaczący - listopada obraz żywy.

Na świętego Grzegorza (12) idzie zima do morza.

Na Józefa (19) pogoda – będzie w polu uroda.

Nie ma w marcu wody, nie ma w kwietniu trawy.

W marcu - gdy grzmot na lody spada, w lecie grad zapowiada.

W marcu gdy kto siał nie zaczyna - dobra swego zapomina.

W marcu jak w garncu.

Kwiecień

Gdy kwiecień chmurny, a maj z wiatrami, rok żyzny przed nami.

Ile razy przed Wojciechem zagrzmia pola, tyle razy po Wojciechu zabieli się rola.

Kwiecień co deszczem rosi, wiele owoców przynosi.

Kwiecień, gdy deszczem plecie, maj wystroi kwieciami.

Kwiecień plecień, bo przeplata trochę zimy, trochę lata.

Suchy kwiecień, mokry maj - będzie żyto jak gaj.

Maj

Gdy w maju plucha, w czerwcu posucha.

Grzmot w maju nie szkodzi – sad dobrze obrodzi.

Grzmot w maju sprzyja urodzaju.

Majowe błoto, więcej niż złoto.

Wody w maju stojące szkodę przynoszą łące.

Pankracy, Serwacy, Bonifacy (12-14) – żli na ogród chłopacy.

Czerwiec

Czerwiec stały - grudzień doskonały.

Grzmoty czerwca rozweselają rolnikom serca.

Gdy czerwiec z burzami - staw rybny, a las grzybny.

Grzmot w czerwcu głosi, że dużo zboża nosi.

Gdy Medard (8) z deszczem przybywa, tak samo jest we żniwa.

Gdy święty Piotr z Pawłem (29) płaczą, ludzie przez tydzień słońca nie zobaczą.

Lipiec

*W lipcu się kłosek korzy, że niesie dar boży,
ale najpierwsza Małgorzata (13 lipca) sierp w zboże założy.*

W dzień św. Małgorzaty pierwsze gruszki do chaty.

*Wraz ze Szkaplerzną Matką idź na zagon z czeladką
(czyli: rozpocznij żniwa).*

Jak deszcz na Prokopa (8), to zgnije nie jedna kopa.

*Kiedy na Jakuba (25) kwiat z kartofli spada, mało miechów pełnych się
w jesieni składa.*

Sierpień

Jak pierwszy, drugi, trzeci, taki cały sierpień leci.

Jaki pierwszy, drugi ćmi, takie sierpnia, września dni.

Do świętego Piotra Palikopy (1) nie twoje w polu snopy.

Na święty Gustaw (2) kopy w polu ustaw.

Gdy w Wniebowzięcie Panny (15) ciepło dopisuje, to ciepły i pogodny koniec lata obiecuje.

Na święty Roch (16) w stodole groch.

Wawrzyniec (10) i Bartłomiej (24) kiedy w słońcu trwają, piękną jesień przepowiadają.

Wrzesień

Gdy wrzesień bez deszczów będzie w zimie wiatrów pełno wszędzie.

Gdy we wrześniu krety kopią po nizinach, będzie wietrzna, ale lekka zima.

Jaki czas około świętego Idziego (1.09) takie powietrze będzie trwać cztery tygodnie.

Święty Idzi nic już w polu nie widzi.

Na Mateusza (21) słońce grzeje, po Mateuszu wiatr ciepło wywieje.

Jeśli nie odlecą ptaki do Michała (29), do Wilii zima nie nastąpi trwała

Gdy jesień zamglona zima zaśnieżona.

Październik

Gdy październik z wodami, grudzień z wiatrami.

Gdy październik ciepło trzyma, zwykle mroźna bywa zima.

Ile razy przed nowiem w październiku śnieg spadnie, tyle razy wśród zimy odwilży przypadnie.

Kiedy październik śnieżny i chłodny, to styczeń zwykle łagodny.

Kiedy na święty Gawęł (16) słota, będzie w lecie dużo błota.

Koło Urszuli panny (21) już częsty przymrozek poranny.

Listopad

Gdy w listopadzie grzmi, rolnik dobrze śni.

Gdy w listopadzie liść na szczytach drzew trzyma, to w maju na nowe liście spadnie jeszcze zima.

Grzmot listopada dużo zboża zapowiada.

W listopadzie goło w sadzie.

Na Wszystkich Świętych (1) od zrębu utnij gałąź dębu – jeśli soku nie ma, tęga będzie zima.

Gdy na świętego Marcina (11) śnieg przybieżał, będzie po pas całą zimę leżał.

Jaka pogoda listopadowa, taka marcowa.

Grudzień

Święta Barbara po lodzie, Boże Narodzenie po wodzie.

Gdyby kiedy w grudniu grzmiało, wiatrów było by nie mało.

Pierwszy śnieżek w błoto pada – słabą zimę zapowiada.

Gdy na Tomasza (21) pogoda, zima silne wiatry poda.

Mroźne Gody (25) – wczesne wody, a jak słota – późne błota.

MATERIAŁ ŹRÓDŁOWY

1. Ekologia - zdrowy ogród. Żyj długo - vilkacora nr 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10/2002
2. Przysłowia przypomniane - źródła nie zapamiętane..
3. Wiedza i Życie 7/1990
4. Mała Encyklopedia Przyrodnicza PWN 1957
5. O przewidywaniu zjawisk przyrodniczych WP 1989 I.B. Lityniecki
6. Kalendarze
7. Autor: Vera Schlanger - Hungarian
Meteorological Service, Budapeszt, Węgry
Recenzent: Dr Ildikó Dobi Wantuch - Hungarian
Meteorological Service, Budapeszt, Węgry
Recenzent: Dr Elena Kalmár - Hungarian
Meteorological Service, Budapeszt, Węgry ostatnia aktualizacja: 2003-12-12
Tłumaczenie na język polski: Mgr Jerzy Bojan, Zespół Szkół,
Proszowice; Dr Anita Bokwa, Uniwersytet Jagielloński, Kraków
8. Więcej informacji o przysłowiach pogodowych (strony w języku angielskim):
<http://www.wxduke.com/proverb.html>
<http://www.stalkingthewild.com/weather.htm>
<http://www.meds-sdmm.dfo-mpo.gc.ca/cmso/weatherlore.html>
<http://vathena.arc.nasa.gov/curricweather/hsweathr/solutions.html>
<http://www.shoal.net.au/~seabreeze/weather.html>
http://members.aol.com/Accustiver/wxworld_folk.html
<http://www.windandweather.com/folklore/folklore8.html>
<http://www.pulseplanet.com/archive/Nov99/2007.html>

